

روشهای تدریس

اهداف یادگیری

➤ تغییر نگرش

➤ کسب دانش در مورد روشهای تدریس متناسب

➤ به کارگیری روشهای معرفی شده در

کارگاه آموزشی

جهت گیری آموزش - اهداف آموزش

- تغییر نگرش

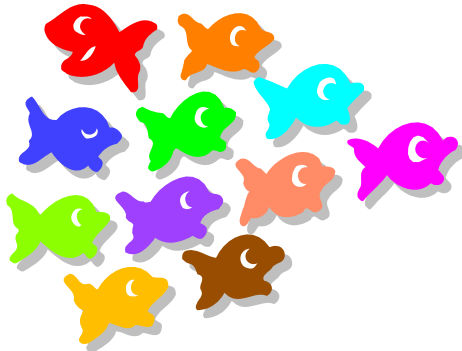
- پذیرش شرکت کننده

- یاد سپاری دانش

- بکار گیری دانش

- ارتقاء مهارت میان فردی

- مهارت حل مساله

ترکیب اهداف منطبق بر حیطه های آموزشی

حوزه روان - حرکتی

حوزه شناختی

حوزه عاطفی

تدریس چیست؟

t

e

a

c

h

i

n

g

✓ تدریس به اجرا درآوردن برنامه درسی طراحی شده؛

✓ بیان صریح مربی درباره آنچه باید یاد گرفته شود؛

✓ هم‌ورزی متقابلی است که بین مربی، شاگرد و محتوا در کلاس درس جریان دارد؛

✓ فعالیتی است آگاهانه که بر اساس هدف خاصی انجام می‌گیرد.

انتخاب الگوها و روش‌های تدریس

✓ فراگیران شما چه کسانی هستند؟

✓ چه انواعی از تجربیات یادگیری قرار است برای فراگیران فراهم کنید؟

✓ زیر هدفها و هدفهای جزئی هر فصل از درس مورد نظر چیست؟

✓ شرکت‌کنندگان یعنی فراگیران. معلمان و سایرین چه نقش‌هایی را ایفا

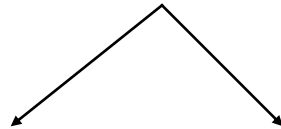
خواهند کرد؟

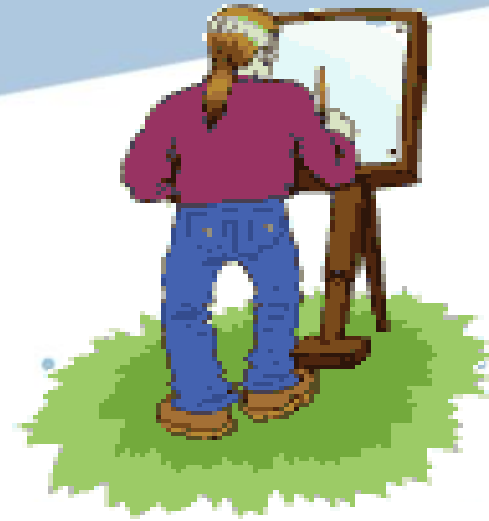
فراگیران شما چه ویژگی‌هایی دارند؟ (بزرگسالان)

- بزرگسالان تنها در صورتی که احساس نیاز داشته باشند یاد می‌گیرند.
- افراد بزرگسال باید بخواهند که یاد بگیرند.
- بزرگسالان حین عمل یاد می‌گیرند.
- افراد بزرگسال از طریق حل مشکلات عملی یاد می‌گیرند.
- افراد بزرگسال از طریق کاربرد و تجربیات قبلی خود بهتر فرا گیرند.
- بزرگسالان در محیط غیررسمی بهتر یاد می‌گیرند.
- بزرگسالان توسط روش‌های متنوع آموزشی بهتر فرا می‌گیرند.

ابعاد تدریس

تدریس

بُعد هنر در کار تدریس مربوط به خلق یک روش نو و یا خلق یک نوآوری در
ارائه آموزش است. این جنبه قیاسی است و بسیار ذهنی. این بُعد از تدریس که
به «تخریب خلاق روشهای پیشین» معروف گشته است را نمی توان به طور
مستقیم تدریس کرد. این جنبه کاملاً و اساساً تجربی است. اما برای تدریس این
بُعد نیز روشی پیشنهاد شده است که همان یادگیری از طریق مطالعات در زمینه
های مختلف و اجرای آنهاست.

نظریه های یادگیری

- **نظریه یادگیری زایشی:** بر اساس این نظریه مغز انسان قادر است به صورت پویا و فعال

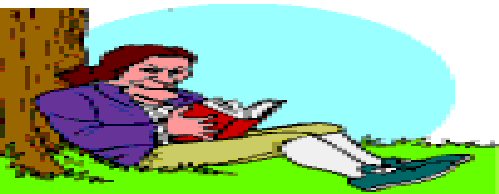

میان مفاهیم ناشناخته و تازه وارد. با دانش و آ
رابطه معنادار برقرار کند.

- **نظریه یادگیری تجربی:** که در آن اعتقاد بر این است که فراگیران با تصمیم‌گیری و قبول
عواقب و پیامدهای تصمیم‌گیری خود به صورت انفرادی وارد تجربه شخصی می‌شوند. به
عبارت دیگر طبق این نظر فراگیر با تواناییهای
به صورت فعال در حل مسأله مشارکت می‌کند.

- **نظریه ارتقاء و توسعه شناختی:** بر این اساس. رشد عقلانی فرد

فراگیر به تعامل و ارتباط او با محیط پیرامون بستگی

رویکرد متعارف و رویکرد جدید در زمینه یادگیری (گیب و کاتن)

شاخص‌های یادگیری در رویکرد تدریس جدید	شاخص‌های یادگیری در رویکرد تدریس متعارف
فرآیند محور فراگیر محور مربی تسهیل کننده یادگیری است فراگیری پاسخ‌های کجا، چگونه و چه کسی؟ فراگیر فعال و کنشگر (مشارکت در تولید اطلاعات) یادگیری عاطفی و احساسی جلسات درسی انعطاف پذیر و پویا اهداف یادگیری توافقی فرضیه رابطه عملی و عینی مفهوم تمرکز بر جنبه‌های عملی و کاربردی موضوعات و مفاهیم یادگیری و تجربه اندوزی مبتنی بر آزمون و خطا یادگیری دو سویه	محتوا محور مربی محور مربی تنها منبع انتقال دهنده اطلاعات فراگیری جواب‌های چرا؟ فراگیر منفعل (دریافت کننده اطلاعات) انفعال عاطفی و احساسی جلسات درس برنامه ریزی شده اهداف یادگیری از پیش تعیین شده فرضیه تأکید بر مفهوم تمرکز بر موضوع و مفاهیم ترس از آزمون و خطا یادگیری یک سویه

سخنرانی

- سخنرانی متداولترین روش در تدریس
- مربی کم‌ویش و بدون وقفه در کلاس صحبت می‌کند
- فراگیران یادداشت بر می‌دارند و دربارهٔ سخنان مربی می‌اندیشند
- هنگام سخنرانی با مربی گفتگو نمی‌کنند و فقط در پایان توضیحات.
- بین مربی و فراگیران چند سؤال و جواب رد و بدل می‌شود

- **در تدریس مباحث مربوط به رشته های فنی. سخنرانی به عنوان تنها روش تدریس نیست.**
- **در تدریس رشته های فنی لازم است بخشی از موضوعات را به صورت تئوری ارائه داده شود. که این بخش از طریق سخنرانی تأمین می شود.**

مراحل اجرایی

مرحله اول: آمادگی برای سخنرانی

- آمادگی از نظر تجهیزات
- آمادگی عاطفی
- آمادگی از نظر زمان

مرحله دوم: مقدمه سخنرانی

مرحله سوم: متن و محتوای سخنرانی

مرحله چهارم: جمع‌بندی و

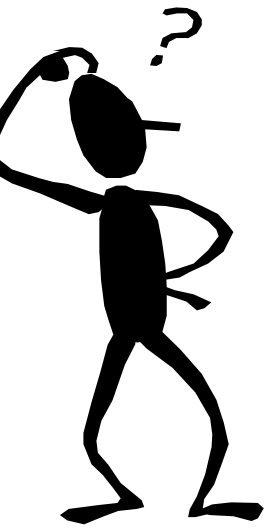
- جامع بودن محتوا
- سازماندهی منطقی محتوا

نتیجه

نحوه ارتقای توانایی روش سخنرانی

- تشویق به مشارکت فراگیران با طرح سوال
- بکارگیری وسایل کمک آموزشی به منظور کمک به تفهیم موضوع
- از اطاله کلام پرهیزید و فقط نکات ضروری را ارایه کنید
- مثال هایی با کلمات ساده و مرتبط با فراگیران بزنید و استفاده کنید.
- در ابتدا و انتهای جلسه . خلاصه ای از موضوع را ذکر کنید
- بلند و واضح صحبت کنید اجازه دهید فراگیران یادداشت بردارند
- به تک تک افراد حاضر در کلاس نگاه کنید و سوالاتی از آنها بپرسید..
- روش سخنرانی به تنهایی روش کافی و خوبی نیست و باید آن را همزمان با سایر روش های آموزشی استفاده کرد.

روش پرسش و پاسخ (سقراطی)

- روشی است که مربی بوسیله آن ، کارآموز را به تفکر درباره مفهومی جدید یا بیان مطلبی تشویق می کند. کارآموز تلاش می کند با کوششهای ذهنی از معلوم به مجهول حرکت کند.
- در روش پرسش و پاسخ مربی برای ارائه درس جدید و تدریس آن مستقیماً به بیان مطالب نمی پردازد بلکه با طرح سؤالاتی فعالیت ذهنی فراگیران را در مسیر مطالب و مفاهیم جدید قرار داده و آنها را هدایت می کند تا خودشان به کشف مفاهیم جدید دست یابند.

روش پرسش و پاسخ (سقراطی)

• روش خوبی برای مرور مطالبی که قبلاً آموخته شده و یا ارزشیابی میزان درکی که فراگیران از مفهوم درس دارند. و برای پرورش قدرت تفکر و استدلال آنها بسیار مفید و موثر است.

• خوب سوال کردن به خوب درس دادن کمک بسزایی میکند

مزایا و معایب روش پرسش و پاسخ (سقراطی)

مزایا:

۱. موجب تقویت اعتماد به نفس در فراگیران می شود.
۲. منجر به ایجاد علاقه و تقویت خلاق در فراگیران می شود.
۳. استدلال و قدرت اظهار نظر فراگیران را تقویت می کند.
۴. فراگیران را به شرکت در بحث و فعالیت های آموزشی و در نتیجه یادگیری موثر تشویق می کند

معایب :

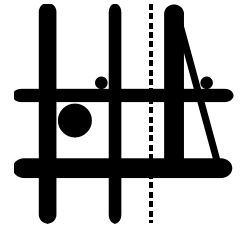
۱. این روش ' برای کلاسهای پرجمعیت مناسب نیست.
۲. این روش مستلزم هدفهای مشخص و وقت زیاد است.
۳. در صورت عدم تسلط و مهارت مربی ' ممکن است به پراکندگی و انحراف کشیده شود.

توانمندسازی روش پرسش و پاسخ

- پیروی از یک الگوی مناسب برای سوال کردن (از همه سوال شود)
- صبر و حوصله در زمان جوابگویی فراگیر
- جنبه های مثبت جواب را گرفته و فراگیر را تشویق کنید.
- راهنمایی و تشویق در زمان تلاش به پاسخگویی و تحسین فراگیر در زمان پاسخگویی درست
- طراحی سوالات به سمت چیزهایی که نمی دانند
- مربی نباید وانمود کند همه چیز را می داند و صداقت با فراگیران
- بیش از حد از این روش استفاده نکنید. ارائه پاسخ صحیح و نهایی به طور مختصر و مفید و قاطع

شیوه های یادگیری فعال

ویژه تمرین های مشارکتی

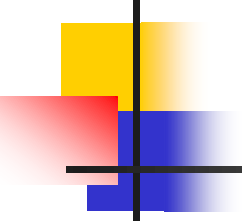

Role Playing

ایفای نقش

مراحل اجرای روش ایفای نقش

- **مرحله اول: توجیه کردن گروه**
- **مرحله دوم : گزینش شرکت کنندگان**
- **مرحله سوم: پردازش صحنه**
- **مرحله چهارم: آماده ساختن مشاهده گران**
- **مرحله پنجم: نمایش**
- **مرحله ششم : بحث و ارزشیابی**
- **مرحله هفتم : نمایش دوباره**
- **مرحله هشتم : بحث و ارزشیابی نهایی (اعمال تغییرات و پیشنهادات اکتشافی)**

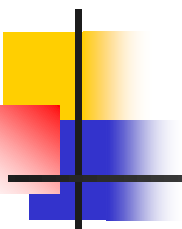

مزایای روش ایفای نقش :

- مربی میتواند از قدرت عملکرد و شناختی که توسط فراگیران بدست آمده. آگاهی پیدا کند.
- فراگیران قادر به تمرین در موقعیتی بسیار نزدیک به واقعیت می باشند .
- فراگیران اعتماد به نفس بیشتری در زمان مواجهه با واقعیت پیدا می کنند .
- فراگیران می توانند بطور مستقل کار کنند و با فراگیری قواعد و نقش خود متکی به غیر نباشند .
- این روش باعث تداوم علاقه فراگیران به حضور در برنامه درسی می شود .

2۸ ایجاد حس همکاری و ارتباط و و اکشن متقابل میان فراگیران

معایب روش ایفای نقش :

- اگر فراگیر نتواند نقش خود را خوب ایفا کند موجب شر مساوی و از بین رفتن اعتماد به نفس وی می شود .
- ممکن است فراگیران این روش را به چشم سرگرمی نگاه کنند و آن را جدی نگیرند و اثر یادگیری کمی داشته باشد .
- وقت زیادی می گیرد و باعث طولانی شدن بیش از حد برنامه درسی می شود
- اگر تمرکز روی روش های ایفاء نقش متمرکز شود . می تواند اهداف آموزشی را تحت الشعاع قرار دهد و از اهداف دور شوید .
- ممکن است همه فراگیران فرصت ایفاء نقش و شرکت در فعالیت را نداشته باشند .

افزایش توانایی روش ایفای نقش :

- راهنمایی و آموزشهای لازم به طور واضح و شفاف ارائه شود
- ایفاء نقش توسط فراگیران بطور داوطلبانه باشد .
- هدف از ایفاء نقش بیان شود و آرام سازی ذهنی برای فراگیران ایجاد شود .
- فراگیران نسبت به ارتباط موقعیت ها با یکدیگر آگاه و توجیه باشند .
- زمان کافی برای ایفاء نقش داده شود .
- روی نکات آموزشی توجه نموده و آنها را پررنگ تر نمایش دهند .
- تجربیات ایفاء کنندگان نقش پس از اجرا مورد بررسی وبحث قرار گیرد .
- از تجربیات ایفاکنندگان نقش باز خورد (فیدبک) تهیه شود و مورد بحث قرار گیرد .

روش حل مسائل

فرآیندی است برای کشف توالی و ترتیب صحیح راه هایی که به یک هدف یا یک راه حل منتهی می شود. در موقعیتی که انسان با مسئله روبرو می شود، یا باید بر موانع یا مشکلاتی بر سر راه رسیدن به هدف وجود دارد، غلبه کند.

انواع روشهای حل مسئله:

- الف) حل مسئله از طریق آزمایش و خطا
- ب) حل مسئله از طریق بینش و شناخت و اصول و منابع
- ج) حل مسئله از طریق تحلیلی

روش حل مسائل

الف) حل مسئله از طریق آزمایش و خطا

چنانچه با مسئله ای روبرو شویم که برای آن حل هیچ قاعده و اصولی نداریم از طریق آزمایش و خطا حل می کنیم. مانند یک دسته کلید برای باز کردن درب

ب) حل مسئله از طریق بینش و شناخت

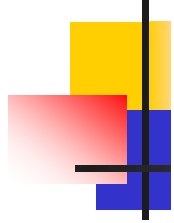
هنگامی که عناصر و روابط مربوط به یک مسئله شناخته شده باشد می توان آنرا از طریق بینش و شناخت حل کرد.

ج) حل مسئله از طریق تحلیلی

تحلیل تدریجی و گام به گام در جهت رسیدن به حل مسئله به فهم کامل کلیه مراحل و روابط نیاز دارد. این روش ترکیبی از روش آزمایش و خطا و بینش و شناخت است. معمولا افراد برای حل مسائل پیچیده ابتدا آنرا توصیف و سپس علت پدیده ها را تشریح می نمایند و در باره پدیده ها پیشگویی می کنند مانند:

چگونه می توان بزهکاری نوجوانان را کاهش داد.

شبیه سازی

مزایای روش شبیه سازی:

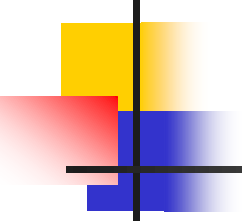
نمایش واقعیات از نزدیک به فراگیران و فراهم آوردن امکان

کنترل رویدادهای پیچیده بوجود آمده

فراهم آوردن موقعیت مسأله‌زایی برای فراگیران

کاهش پیچیدگی مسائلی که در دنیای واقعی وجود دارد؛

و بهبود مهارت‌های تأثیرگذاری شخصی آنان .

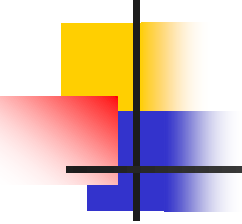
مراحل روش شبیه سازی

- مرحله اول : جهت دهی
- مرحله دوم : آموزش ورزیدگی شرکت کنندگان
- مرحله سوم : عملیات شبیه سازی
- مرحله چهارم : توضیح مختصر

مطالعه موردی

- در این روش اعضای گروه یک پدیده مشخص را از چشم‌اندازهای خاصی بررسی می‌کنند .
- «نمونه‌ها» و «موردها» به فراگیران اجازه می‌دهد که توان استدلال را در خود وسعت بخشند.

مراحل روش مطالعه موردی

- مرحله اول: معرفی
- مرحله دوم: برنامه ریزی و آماده سازی
- مرحله سوم: اجرای روش مطالعه موردی
- مرحله چهارم: کنترل فرآیند یادگیری
- مرحله پنجم: ارزیابی صلاحیت ها

طوفان فکری:

- اصل اول - انتقاد ممنوع است
- اصل دوم - ایده‌های غیر معمول مطلوب‌ترند
- اصل سوم - هر چه تعداد ایده‌ها بیشتر، بهتر
- اصل چهارم - ایده‌ها اصلاح و با یکدیگر ترکیب شوند

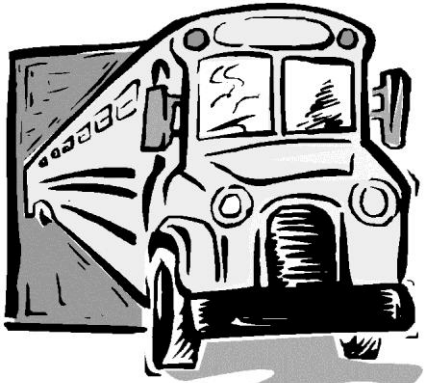

داستان وارہ

■ داستان‌ها بیان‌هایی از واقعیت و جریان‌ات دنیای پیرامون هستند. که بر اساس آنها می‌توان بسترهای لازم و موثر برای آموزش یا شرکت دادن مخاطبان به یک بحث گروهی را فراهم کرد.

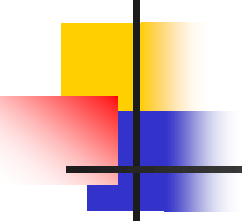
■ طرح داستان وارہ‌ها می‌تواند به انباشت

اطلاعات مفید در ذهن و یا حل خلاق مسائل

گردش علمی

- قبل از شروع گردش هدف از آن باید دقیقاً مشخص شود.
- سوالاتی که فراگیران باید در ضمن گردش علمی به آن پاسخ دهند تهیه. تنظیم و تکثیر شود.
- بازدید باید طبق برنامه زمانی پیش برود.
- جریان بازدید باید به گونه‌ای هدایت شود که همه فراگیران در جمع‌آوری اطلاعات شرکت فعالانه داشته باشند.

روش پروژه‌ای:

مراحل این روش به این شرح زیر است:

- **شروع فعالیت پروژه**
- **کار میدانی**
- **پایان بردن فعالیت پروژه**

سخنرانان میهمان

✓ سرمایه‌گذاران متخصص

✓ کارآفرینان محلی

✓ مشاوران رشته آموزشی محلی

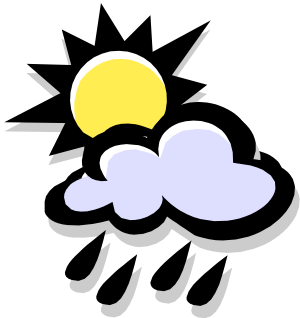
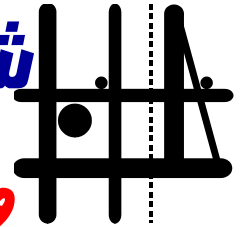
✓ رهبران گروه‌های شغلی

✓ افراد حرفه‌ای از سازمانهای سرمایه‌گذاری و سهامداری (مثل

بانک‌ها، گروههای دولتی، سرمایه‌گذاران و ...).

شیوه های یادگیری فعال

ویژه به چالش کشیدن فردی دانش پژوهان

Muddiest (or
clearest) point

نکات مثبت و منفی

روش بحث

طرح موضوع جالبی از سوی مربی یا یکی از
کارآموزان میتواند درکلاس مورد بحث قرار
گیرد

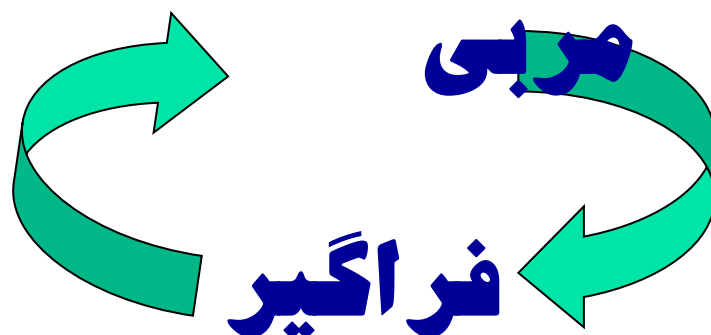
روش مباحثه را به چند طریق می توان اجرا کرد:

- روش بحث کنترل شده توسط مربی
- روش بحث آزاد
- روش بحث گروهی

انواع روش های های بحث

■ روش بحث کنترل شده توسط مربی:

الگوی بحث کنترل شده بدین شرح است :

گفتگوی دوجانبه بین مربی و فراگیر

انواع روش های های بحث

■ روش بحث آزاد :

در این روش معمولاً مربی یک سؤال یا با بیان مطلبی بحثی را آغاز می کند و فراگیران را برای مشارکت در بحث آزاد میگذارد.

این بحث بجایی کشیده می شود که مربی به سختی می تواند سؤال تازه ای مطرح کند و یا به فعالیت دیگری بپردازد

انواع روش های بحث

■ روش بحث گروهی:

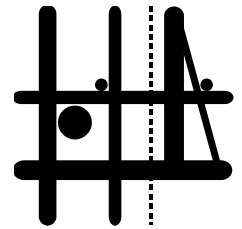
روش بحث گروهی 'گفتگویی است سنجیده و منظم درباره موضوعی خاص که مورد علاقه مشترک شرکت کنندگان در بحث است.

این روش برای کلاسهای ۶ تا ۲۰ نفر مناسب است در صورت بالا بودن نفرات آنها را به گروههای کوچک تقسیم می کنیم. در این روش معمولاً مربی موضوعی یا مساله خاصی را مطرح می کند و فراگیران درباره آن به مطالعه ' بحث و اظهار نظر می پردازند و نتیجه می گیرند.

روش بحث گروهی ' روشی است که به فراگیران فرصت می دهد تا نظرات ' عقاید و تجربیات خود را با دیگران در میان بگذارند و اندیشه خود را با دلایل مستند بیان کنند

شیوه های یادگیری فعال

ویژه تمرین های مشارکتی

Game

بازی

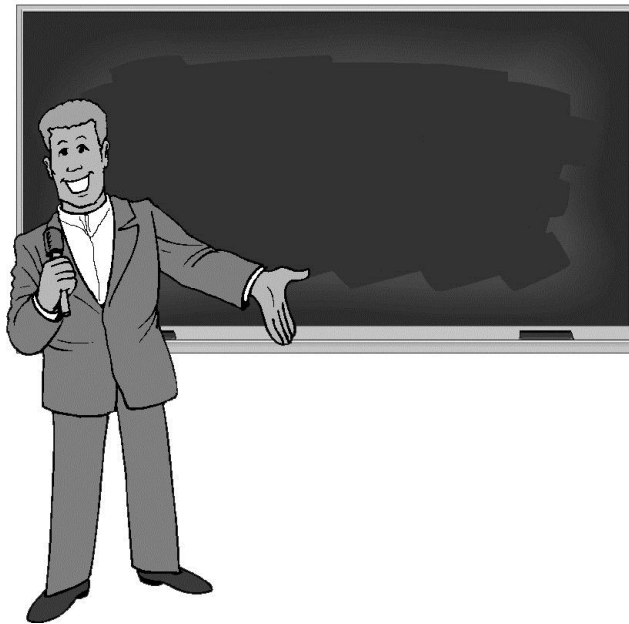
کارگاه آموزشی

اهداف برگزاری یک کارگاه آموزشی :

- الف) بر حسب شیوه و یا روش کارگاهی
- ب) بر حسب موضوع و عنوان کارگاه مورد نظر

نحوه راه اندازی یک کارگاه آموزشی:

- برنامه ریزی
- اجرای برنامه
- ارزشیابی برنامه
- تجدیدنظر و اصلاح

ارزشیابی کارگاه آموزشی

ارزشیابی از کیفیت برگزاری کارگاه

آموزشی

ارزشیابی از مربی

ارزشیابی از میزان آموخته‌های فراگیران

نحوه اتمام کارگاه آموزشی

- x ارائه بازخورد به شرکت‌کنندگان در مورد نتایجی که کارگاه بر نگرش‌ها و مهارت‌های آنها داشته است.
- x اتمام کارگاه با یک سرود یا دعا
- x اعطای مدرکی که نشان دهنده مهارت کسب شده باشد.
- x رد و بدل کردن تلفن و یا پست الکترونیکی.
- x اعلام تشکر و قدردانی از توجه شرکت‌کنندگان و افراد دیگری که برگزاری این کارگاه را تدارک نمودند.

ارتقاء اثربخشی شیوه های آموزش

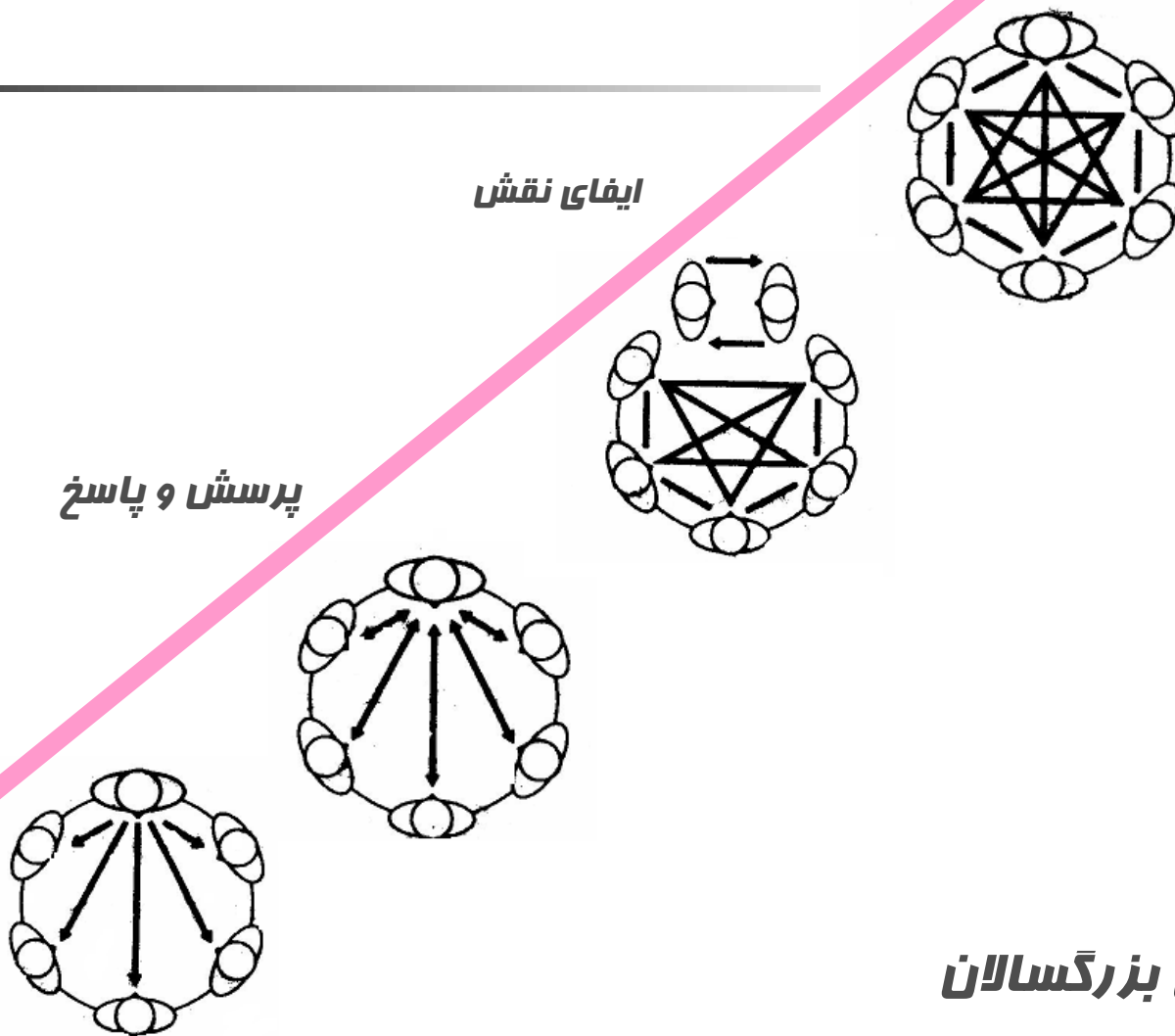
حل مساله - پروژه

ایفای نقش

پرسش و پاسخ

سخنرانی

آموزش بزرگسالان

بهرت گیری آموزش – تاثیر روش های گوناگون تدریس با توجه به اهداف آموزشی

اهداف آموزشی						روش تدریس
یاد سپاری دانش	پذیرش شرکت کننده	توسعه مهارت میان فردی	ارتقاء مهارت حل مساله	تغییر نگرش	بکار گیری دانش	
						آموزش بر مبنی مساله Problem – based learning
						کارگاه آموزشی
						سخنرانی
						بازی ها
						فیلم های آموزشی
						آموزش بر مبنی ابزارهای برنامه ریزی Project – based learning
						ایفای نقش
						یادگیری گروهی

جهت گیری آموزش – تاثیر روش های گوناگون تدریس با توجه به اهداف آموزشی

اهداف آموزشی						روش تدریس
بکار گیری دانش	تغییر نگرش	ارتقاء مهارت	توسعه مهارت میان فردی	پذیرش شرکت کننده	یاد سپاری دانش	
۴	۵	۱	۵	۱	۴	آموزش بر مبنی مسأله Problem – based learning
۱	۳	۴	۴	۵	۲	کارگاه آموزشی
۸	۷	۷	۸	۷	۳	سخنرانی
۵	۴	۲	۳	۲	۷	بازی ها
۶	۶	۸	۶	۴	۵	فیلم های آموزشی
۳	۸	۶	۷	۸	۱	آموزش بر مبنی ابزارهای برنامه ریزی Project – based learning
۲	۲	۳	۱	۳	۶	ایفای نقش
۷	۱	۵	۲	۶	۸	یادگیری گروهی